

NaturVest

Medlemsmagasin for Naturvernforbundet på Vestlandet Nr. 1 - 2008

Klimaprosjekt i gang
Bybane bygges
Bergen stopper reklamen

Ja, me kan

Ingar Flatlandsmo

Barack Obama sitt kamprop høver like godt som overskrift over Naturvernforbundet Hordaland og Vestlandske Naturvernforening sine fyrste 90 år. Det er lett å verta demoralisert når ein driv i miljøbransjen. Det må me ikkje la skje. Difor har redaksjonen dedikert dette nummeret av NaturVest til ting som fungerer. Ting og tang som gjer verda til ein meir miljøvenleg stad. Løysingar som sett oss i stand til å leva litt meir miljøvenleg.

God investering

Naturvernforbundet Hordaland er ei slik løysing. Me rekk ikkje over alt, men om nokon påstår at me ikkje oppnår resultat, oppfordrar eg dei til å ta ein titt på landskapet i fylket vårt akkurat no. I Kaigaten vert dei fyrste skinnene lagt i det omfattande bybanenettet som skal utgjera ryggrada i framtida sitt miljøvenlege transportsystem i Bergen. På lageret til Naturvernforbundet Hordaland på Bryggen står det eit gammalt skilt og støvar ned. På skiltet står det: "Her bygger Naturvernforbundet Hordaland bybane". For å finansiera kampanjen selde Naturvernforbundet Hordaland "aksjebrev i bybanen", medan dei fleste andre lo av prosjektet. Aksjonærene gjorde ei god investering. Det er mange som har jobba hardt for bybana i Bergen, men få har jobba så hardt, og få har jobba så lenge som Naturvernforbundet Hordaland.

Ingen spor er det beste spor

Ute i fylket er det viktigaste sporet etter dei tusenvis av timane med hard arbeid som er lagt ned i Naturvernforbundet Hordaland fråveret av spor.

Frå kjøpet av Vettisfossen i 1923 til vernet av Etnevassdraget i 1993 har Naturvernforbundet Hordaland vore tungt involvert i alle vernekampar som har stått i fylket. Og det er ikkje få. Det er vanskeleg å sjå for seg korleis landskapet i Hordaland ville sett ut i dag, om ikkje Naturvernforbundet i 90 år hadde stått på barrikadane mot vettlause utbyggjarar. I dag er det dei små vassdraga som er offer for rovdrifta. Me i Naturvernforbundet Hordaland er heller ikkje i dag redd for å ta dei upopulære standpunkta, og eg er stolt over at me er på veg mot å setja den ukontrollerte småkraftutbygginga på dagsorden også nasjonalt.

Naturvernforbundet Hordaland kan

Kampen mot klimaendringane kan ofte verka vanskeleg og komplisert for mange. Konkrete resultat er viktig, og difor har me no starta opp eit prosjekt for å kutta klimagassutsleppa i Bergen tonn for tonn. Oljefyring står for ein betydeleg del av klimagassutsleppa i Bergen, og me skal gjera vårt til at den tek slutt. Det er ei stor oppgåve me har tatt på oss, men historia viser at me i Naturvernforbundet Hordaland kan.

Det er viktig å stoppa opp ein gong i mellom og sjå på kva dei før oss har klart, ikkje minst fordi det gjev energi til det viktige arbeidet som ligg framfor oss. Kanskje klarar me også å snu dagens reservasjonsordning for uadressert reklame, og slik spara miljøet og forbrukarane for tusenvis av tonn med uvelkommen reklame? Det vil dei neste månadane avgjera.

AV INGAR FLATLANDSMO, LEIAR I NATURVERNFORBUNDET HORDALAND

Innhold

- 2 Leder
- 4 Endelig er framtidens bussbillet her
- 5 Klimaprojekt vil fjerne oljefyr
- 6 Offshore vindkraft
- 8 Drømmen blir virkelighet
- 10 Energi- og klimaseminar
- 12 Glede i Naturvernforbundet
- 13 Ber Haga stoppe rassering av verdifull vassdragsnatur
- 14 Årsmøter
- 15 Notiser
- 16 Bergensk barkebilleboogie
- 18 Fuglehjarte, menneskahand
- 19 Følg Bergen i kampen mot reklamen
- 24 Kalender

NaturVest

Ansvarlig redaktør
Nils Tore Skogland

Redaksjonssekretær
Alexander Hovland

Redaksjonen
Øystein Folden, Øyvind Strømmen,
Hilde Kallekleiv, Ørjan Sælensminde,
Ingar Flatlandsmo og Astrid Kalstveit

Markedskontakt
Sverre A. Stakkestad

Layout
Tommy Lokøy

Trykk
Designtrykkeriet AS

Opplag
3000

Forsidefoto
Bybanekontoret

Stortinget vedtar Hardangervidda nasjonalpark

Etter en lang kamp kunne en i
NaturVest nr4 - 79 lese følgende:

“30. oktober 1979 bør bli en milepæl i norsk naturvernshistorie. Det var dagen da Stortinget vedtok å opprette HARDANGERVIDDA NASJONALPARK med varig vern av DAGALIFALLENE og VEIGVASSDRAGET.”

Endelig er framtidens bussbilletter her

Det nye skysskortet vil gjøre kollektivhverdagen enklere

Det var mye som var sjarmerende med 80-tallet. Musikken, klærne og TV-seriene kan få en hver til å trekke på smilebåndet, men billetteringssystemet vekker ikke andre følelser enn irritasjon og sinne. Derfor er også det nye billetteringssystemet noe Naturvernforbundet Hordaland har jobbet for og drømt om lenge, så lenge at det neste føles uvirkelig at det nå er like rundt hjørnet.

Behovet for nytt billetteringssystem i Hordaland har vært skrikende i mange år. Hver dag bruker bussjåførene timesvis på salg av kort og billetter som skal registreres i gamle maskiner. Dette er en vanvittig tidkrevende løsning, som nå endelig skal erstattes av et nytt billetteringssystem.

Enklere og raskere

I løpet av 2008 skal det såkalte Skysskortet sendes ut til alle i Hordaland. Målet er at billetteringen skal være enklere og midre tidkrevende. Større grad av selvbetjening og forhåndssalg av kort og billetter skal redusere tiden bussen bruker på hver holdeplass.

Den gamle maskinen fra 80-tallet som bruker opptil flere sekunder for hver kortregistrering skal erstattes med kortleser som registrer kortet når du fører det forbi. Det tar ikke et eneste sekund og du slipper samtidig å ta kortet opp av lommeboken.

Ditt eget Skysskort

Et personlig Skysskort skal sendes ut til alle innbyggere som er 16 år eller eldre

i Hordaland. Det gamle billettsystemet omfatter mange ulike korttyper, i tillegg til papirbilletter. Med Skysskortet får du ett kort for alle reiseprodukter. Du kan velge mellom PeriodeSkyss, KontantSkyss eller EnkeltSkyss. Dette erstatter de gamle månedskortene, klippekortene og enkeltbillettene. Reisen kan da forhåndkjøpes på automater, hos kommisjonærer og på sikt også på internett.

En ny hverdag

Det er ikke tvil om at dette nye systemet kommer til å gi alle bussbrukere i Hordaland en ny hverdag. En mye enklere hverdag der fornying av månedskortet kan skje ved abonnement og en raskere hverdag der gamle maskiner og plagsomme folk med kronestykker og femtiøringer ikke får kaste vekk tiden til hundrevis av folk som bare vil hjem til middag.

Ønsker du mer informasjon om det nye systemet, se www.skyss.no

Av HILDE KALLEKLEV

Klimaprosjekt vil fjerne oljefyr

Bevæpnet med pågangsmot og lynende intelligens skal Silje Østerbø (26) nå i gang med å motivere byggeier til å redusere klimagassutslippene fra oljefyrer i Bergen. Hun er nylig ansatt i et klimaprojekt som Naturvernforbundet Hordaland har fått igangsatt sammen med Bergen kommune og BKK.

Silje Østerbø er født og oppvokst på Strømmen i Skedsmo kommune, men har bodd og studert i Bergen i 6 år. Masteroppgaven fra Universitet i Bergen handlet om forholdet mellom nasjonal kultur og religiøse institusjoner. Silje har kun en kort fortid i Lørenskog Natur og Ungdom, men har erfaring fra frivillig arbeid og markedsføring gjennom Realistforeningen på Det Akademiske Kvarter i Bergen. Hun har dessuten stor interesse for miljøspørsmål og ønsker selv å bidra til noe av løsningen på klimautfordringene.

Nytt og spennende prosjekt

Klimaprojektet skal tilrettelegge informasjon for privathusholdninger og mer aktivt motivere større byggeiere til å erstatte oljefyrer med fornybar energi i Bergen. Hovedinnsats gjøres på de stedene som ikke kan tilknytte seg fjernvarmenettet. I Bergen utgjør utslipp fra oljefyring mellom 13 og 22 prosent av klimagassutslippene. Målet er å redusere disse utslippene og samtidig forbedre den lokale luftkvaliteten.

– Da jeg leste om prosjektet ble jeg veldig motivert. Dette er et prosjekt som konkret bidrar til

klimaarbeidet, forteller Silje ivrig.

Når Silje begynner å jobbe hos Naturvernforbundet blir første steg å utvikle en nettside hvor informasjon om oljefyring og alternative energikilder skal samles.

Det er allerede mye informasjon tilgjengelig om oljefyring og ENØK tiltak, men denne ligger veldig spredd og vanskelig tilgjengelig. – Vi begynner derfor med å lage en nettside som pedagogisk forteller hvordan oljefyring kan byttes og hvilke støtteordninger som finnes. Arbeidet videre blir å motivere større byggeiere til å endre energikilde og samtidig redusere sitt energiforbruk. Samtidig skal hindringene kartlegges slik flere enklere kan bli klimavennlige, fortsetter hun.

Utfordringer

Silje er ikke redd for utfordringer,

men er spent på hva som nå møter henne når hun nå skal gå i gang med dette prosjektet.

– Jeg er jo ingen ingeniør, så jeg har en del teknisk kunnskap og språk jeg må lære. Likevel er jeg ikke redd for å lære nye ting og jeg er utrolig spent på å gå i gang, avslutter Silje.

Og det er nettopp Silje sin stå på vilje og sterke ønske om å lære som gjorde at nettopp hun ble plukket ut til dette prosjektet.

– Silje er en veldig motiverende person med god erfaring fra å gjennomføre og markedsføre aktiviteter. Samtidig har hun en fantastisk evne til å lære seg nye ting. Vi gleder oss til å jobbe sammen med henne om dette viktige klimatiltaket i Bergen, sier Nils Tore Skogland, daglig leder i Naturvernforbundet Hordaland

AV ALEXANDER HOVLAND.

Silje Østerbø(t.v.) og Nils Tore Skogland i NVH ser frem til å begynne med det nye prosjektet. Foto: Alexander Hovland.

Offshore vindkraft

SWAY utvikler flytende offshore vindmøller

I følge ENOVAs potensialstudium kan ca. 14 000 TWh kraft kunne produseres fra vindkraft utenfor kysten av Norge. Det er dette kraftpotensialet Hywind og SWAY nå ønsker å hente ut med sine to konkurrerende patenter for flytende offshore-vindmøller for dybder på over 200 meter.

I følge et scenario SINTEF har lagt fram kan den første flytende vindmølleparken allerede være på plass om noen få år. Dette stemmer godt med SWAY sine planer om å få den første flytende pilotvindmøllen på plass utenfor Kvitøy i Rogaland innen 2010. Om prosjektet viser seg vellykket håper de å få på plass en vindmøllepark med 57 flytende vindmøller 17 km vest for Utsira.

Høyt over havet

Vindmøllene som nå planlegges vil være på 186 meter med 90 meter under og 96 meter over vann. Rotordiameteren vil være på 120 meter. Til sammenligning er rådhuset i Bergen 57

meter høyt. Vindmøllene er også større enn sine landbaserte fettere, som i Norge normalt er rundt 70 meter høye og har en rotordiameter på 80 meter.

Konseptet til SWAY består av en flytende betongkonstruksjon som er festet til havbunnen med velkjente anker i fra offshore industrien. Gravitasjonssenteret vil ligge langt under vannoverflaten slik at møllen skal være stabil nok til å tåle påkjenningen fra bølger og vind i Nordsjøen.

Vindmøllene vil installeres med en vindturbin på 5 MW og derfor ligge på topp innenfor vindmølleindustrien. En vindmøllepark på 200 slike vindmøller

vil få en samlet effekt på 1000 MW, noe som tilsvarer kraftproduksjonen til 2 Kårstø-gasskraftverk. Om en videre følger scenarioet til SINTEF så vil det innen 2027 kunne være installert 6000 MW med havvindmøller. Da vil dette utgjøre 12 gasskraftverk og antakeligvis være mye nærmere månen enn Stoltenbergs karbonfangst prosjekt.

Positiv, men ikke ukritisk

Naturvernforbundet Hordaland har store forventninger til flytende offshore vindkraft, men er heller ikke ukritisk til konseptene fra Hywind og Sway. – Vi håper at disse vindmøllene på sikt vil kunne erstatte den fossile energiproduksjonen og er så langt

møller

positive til konseptet. Vi savner likevel en grundig konsekvensanalyse for fisk- og fugleliv på kysten av Norge, sier Ingar Flatlandsmo, leder i Naturvernforbundet Hordaland.

Økt støtte til fornybar energi

SWAYs visjon er å kunne drive økonomisk lønnsomme vindmøller innen 10-15 år, men fram til den tid har de behov for offentlige subsidier for å sikre konkurransedyktige vilkår for utviklingen av teknologien.

– Forhåpentligvis går fornybar energi nå en lysere framtid i møte ettersom klimaforliket har satt som mål å øke de offentlige bidragene til utviklingen av fornybar energi og CO2 håndtering

til 600 millioner krone innen 2010, sier Flatlandsmo.

Til nå har SWAY samlet inn 150 millioner kroner til å bygge vindmølleparken. Den største investoren er StatoilHydro som har gått inn med 75 millioner i prosjektet. I tillegg har REC-grunder Alf Bjørseths selskap Scatec og Rosenberg Verft gått inn med større beløp. StatoilHydro eier også Hywind prosjektet som kom inn igjennom Hydro under fusjoneringen med Statoil.

AV ALEXANDER HOVLAND

FOTO: SWAY.NO

Drømmen blir virkelighet

Arbeidet med Bybanen i Bergen er endelig i gang. Første del går fra sentrum til Nesttun og skal være klar for trafikk allerede sommeren 2010. Med en foreløpig prislapp på 1,8 milliarder norske kroner, er det første steget til Nesttun en solid satsing på kollektivtrafikk i en by som så langt ikke har vært bortskjemt med gode kollektivtrafikk løsninger.

Bergen har et topografisk problem, vi har fjell på alle kanter som begrenser våre muligheter til å anlegge "multifilerte asfalt-kunstverk" (les: motorveier) i alle retninger. Kollektivtransporten som den fremstår i dag er ikke et godt nok alternativ. Når bussen likevel må stå i den samme køen som privatbilene, foretrekker mange å bedrive de ekstra minuttene med stillstand om morgenen og ettermiddagen til ettertanke og meditasjon i sin egen private bil som til sammen resulterer i store bilkøer. Går vi tilbake til Bergens topografi, så opplever vi på kalde dager med lite vind og nedbør, at det legger det seg et metaforisk lokk over sentrum. Dermed øker partikkelforurensingen i sentrumsområdene og luftkvaliteten blir urovekkende dårlig. Dette bakteppet beskriver hvorfor noe må gjøres.

Vi trenger en løsning

Bybanen som den fremstår fra sentrum til Flesland er ingen fullstendig løsning på Bergens kollektive problem, men det er det er en god begynnelse. Planene for fremtiden er klare og som vi ser på Bybanekartet vil dette kollektivnettet etterhvert komme store deler av befolkningen til gode. På Bergen kommune sine nettsider kan vi lese: "Bystyret i Bergen mener at et helhetlig bybanenett, med forgreininger til nabokommunene, vil ha stor betydning for styrking av et samlet kollektivsystem i Bergensområdet.

Kart over den nye bybanen III. Bybanen.no

Bybanen må være ryggraden i fremtidens kollektivsystem og det er derfor viktig at det allerede nå settes av plass for et fremtidig bybanenett." Dette kan ikke tolkes på noen annen måte enn at Bystyret tar dagens og morgendagens utfordringer på alvor. De ser at vi trenger et solid kollektivnett for å løse opp i rushtrafikken og sørge for at luftkvaliteten i Bergen ikke bare er akseptabel de dagene vi er

velsignet med herlig regn fra en grå himmel.

På tide å tenke stort

En satsing på bybane til bydelene som Fyllingsdalen, Loddefjord og Åsane vil være en satsing på kollektivtrafikk som mangler sidestykke, i allefall her på Vestlandet. Kommunens egne tanker om å fortette bebyggelse kontra å bygge ut nye områder

samsvarer også meget godt med at bybanen binder sammen eksisterende bydelssentre. Dette er altså noe så sjeldent som helhetlig politikk fra kommunen. Likevel vil en slik satsning nødvendigvis koste penger; masse, masse penger. Det vil sansynligvis også medføre en debatt om hva pengene heller kunne brukes til. Da må vi være sterke sammen. Vi må stille oss bak samferdselsminister, Liv Signe Navarsete, som ved første spetak for Bybanen uttalte: "har vi sagt A så må vi si B". Vi må rett og slett våge å satse på en permanent løsning på utfordringen med å flytte en hel by på arbeid og hjem igjen gjennom en dal hver dag. Da nytter det ikke å bygge ut veinettet og gjøre det enklere å bruke privatbil, samtidig som bussen står fast i bilkøen. Bybane sikrer framkommelighet på en helt annen måte enn andre kollektivtilbud, men for å få god miljøeffekt må det også tilrettelegges for bilbegrensende tiltak. Et slikt tiltak er kjøprising, som flere og flere partier i Bergen går inn for.

Til slutt en oppfordring til alle som drømmer om et bedre kollektivtilbud. Når politikerne nå er på rett spor er det essensielt at vi hjelper dem å unngå avsporing. Full utbygging av bybanenettet må ikke være en drøm, men må bli et absolutt krav for å sikre Bergen et miljøvennlig og framtidsrettet transportsystem.

AV ØRJAN SÆLENDMINDE

*Som vi ser er arbeidet med bybanen i Bergen allerede godt i gang
Foto: Ørjan Sælensminde*

Energi- og klimaseminar med fokus på de nære ting.

Helga 26-27. januar arrangerte Naturvernforbundet seminar for medlemmer og andre som interesserer seg for energi- og klimaspørsmål. Det var fokus på hva som kan gjøres rundt om i kommunene, og på hvordan energiriktig byggeskikk vil kunne senke energibehovet i bolighus.

Naturvernforbundets generalsekretær Jan Thomas Odegard åpnet konferansen med å presentere de klimarelaterte utfordringene vi står ovenfor i verden i dag. Odegard la vekt på at ansvaret for å gjøre noe med klimaproblemet ligger hos de rike landene og at det må handles raskt. Konsekvensene av klimaendringer er kjent for de fleste, ørkenpredning og mer ekstremvær kan føre til store problemer. At isbreene i Himalaya - som forsyner 40 prosent av jordens befolkning med ferskvann - er i ferd med å smelte er kanskje mindre kjent, men ikke desto

mindre alvorlig. Jan Thomas Odegard avsluttet sitt innlegg med å oppfordre alle til å brette opp ermene for verdens største dugnad. - Forbruket må ned, bevisstheten må opp og politikerne må bli med på klimadugnaden!

Lokale erfaringer

Flere av innleiderne kunne fortelle om godt gjennomtenkt klimaarbeid i kommunene. Miljøleder i Horten, Tore Rolf Lund, fortalte om klimasatsningen i Horten og omegn. Mye har blitt gjort i Horten både i satsning på kollektivtransport og på bygging av sykkelstier. Lund la imidlertid

størst vekt på utbyggingen av et fjernvarmeanlegg, og påpekte at elektrisitet, på sikt, kan fases helt ut som oppvarmingsmedium.

Lars-Anders Sjøgren, miljøingeniør i Åmål kommune, ga deltakerne et bilde av hvordan klimaarbeid har blitt igangsatt i de svenske kommunene. Åmål fungerer i dag som "mentorkommune" for andre som ønsker å satse på klimatiltak. Det er etablert et nettverk der alle klimakommunerna kan høste erfaringer og søke hjelp hos hverandre. Her i landet har Kommunenes Sentralforbund(KS) dannet nettverket Grønne energikommuner. Dette og andre virkemidler for å få ned utslippene fra norske kommuner ble presentert av KS-rådgiver Kjetil Bjørklund. Potensialet for energisparing i kommunene er stort. Norske kommuner rår i følge Bjørklund over virkemidler som kan påvirke ca. 20 prosent av nasjonale utslipp. For å oppnå dette er det viktig at ansvar for energi- og klimaarbeid blir fordelt på enkeltpersoner i kommunene. Det må utarbeides klare mål for energisparing i eksisterende og fremtidige bygg, og transport/innkjøp må rasjonaliseres.

Alle som beskrev dagens virkelighet i kommunene var opptatt av at det ikke skal jobbes mot statiske utslippskutt. Framtiden kommer til å stille nye krav og kommunenes klimaarbeid vil jobbe mot stadig nye mål. De svenske kommunene hadde også erfaring med at handlingsplaner ikke må utarbeides så store

og omfattende at de ikke kan gjennomgås og oppdateres jevnlig. Planverk og målsettinger må være levende dokumenter som evalueres og revideres ofte.

Norges største kraftverk

Mye av helgeseminalet gikk med på å presentere et svært viktig virkemiddel i lokalt klimaarbeid. Energibruken i bygninger er svært høy i Norge, det ligger et stort potensial i å få ned energiforbruk både i boliger og i næringsbygg.

Leder for seminaret, Hanne Gro Korsvold, reiste høsten 2007 rundt omkring i landet med turneen "Norges største kraftverk", der det nyeste av metoder og produkter for energifrigjøring i bygg ble presentert. På denne måten ville Naturvernforbundet vise at den billigste og mest miljøvennlige energien er den som aldri blir brukt. Potensialet for strømsparing er stort.

Jan Bråten, seniorrådgiver i Statnett, hadde en enkel og lærerik beskrivelse av hvordan det europeiske kraftmarkedet fungerer og hvordan norsk kraft fra fornybare kilder på best mulig måte kan utnyttes ute i Europa og her hjemme. I likhet med flere andre foredragsholdere kunne også Bråten fortelle publikum at en spart kWh er mye mer verdt enn en produsert kWh.

Chris Buttons i Gaia arkitekter støttet denne tanken, og presenterte en rekke fremtidsrettede og økonomiske løsninger på hvordan en kan sette opp lavenergibygg

Lars Haltbrekken, leder i Norges Naturvernforbund

og hvordan gamle bygg kan oppgraderes med tanke på energisparing. Et av Buttons hovedprinsipp er at teknologiske løsninger skal supplere naturen i stedet for å erstatte den. Dette er tydelig i mange av Buttons hus, der isolasjon, utforming og energiløsninger i teorien senker energiforbruket til bortimot null. I praksis vil dårlig håndverk under bygging og feil bruk av huset føre til et visst energibehov. Bevisstheten hos brukere og entreprenører er sentralt for bygging av lavenergihus.

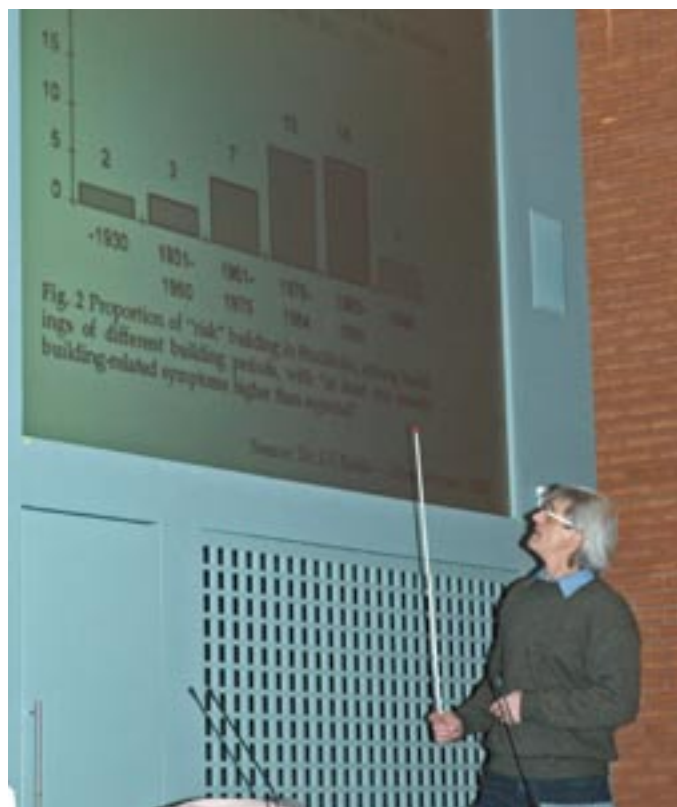
Arbeid i nettverk

Med 45 engasjerte deltakere på konferanse er det viktig å sikre at arbeidet fortsetter også etter at deltakerne har kommet hjem

igjen. Det ble satt av et par timer av konferansens andre dag til gruppearbeid for hvordan energisparetiltak og klimaarbeid kan igangsettes i kommunene. Det kom tydelig fram at kommunene har kommet svært ulikt i sitt klimaarbeid. Mange kunne fortelle at ingenting er gjort, andre hadde mye positivt å si om hjemkommunens klimasatsning. Under gruppearbeidet ble ideer og erfaringer utvekslet, og mange dro nok hjem med konkrete planer for klimaarbeid i egen kommune.

Mer informasjon om konferansen, samt linker til flere av foredragene finner du på www.naturvern.no

AV OLE BRUSETH
FOTO: OLE BRUSETH

Chris Buttons i fra Gaia arkitekter

Kort om klimaforliket

Naturvernforbundets leder Lars Haltbrekken fortalte om prosessen med å få på plass et nasjonalt tverrpolitisk klimaforlik. Dette arbeidet startet ved Naturvernforbundets initiativ i januar 2007 og har pågått til forliket nylig ble en realitet. Haltbrekken mener klimaforliket i seg selv har vært viktig for å bevege norsk klimapolitikk, men presiserer at arbeidet så vidt har kommet i gang.

Lars Haltbrekken presentasjon av klimaforliket i korte trekk

- Oljeindustrien har ikke fått begrensninger i sine utslipp
- Ingen restriksjon til privatbilstene
- Ikke innført skatt på gratis parkering på arbeidsplasser i de store byene. Det gjenstår mye på energisparing. Enøktiltak trenger like gode støtteordninger som fornybar energi fikk.

- + TRANSNOVA etableres. TRANSNOVA vil jobbe mot reduserte utslipp fra transportsektor.
- + Dobling av midler til kollektivtrafikk
- + Forskning på fornybar energi skal opp på samme nivå som forskning på petroleumsenergi
- + Generell satsning på fornybar energi
- + Årlig rullering og rapportering, ingen reduksjonsmål skal være statiske.
- + Tre milliarder årlig til bevaring av regnskogen

Glede i Naturvernforbundet

NaturVest etterlyser gladmeldingar i naturvernarbeidet. No er det gjerne slik at vi i Naturvernforbundet som oftast må gøy som sinte gardabikkjer for å bli høyrd og for at folk skal forstå våre åtvaringar, og slett ikkje alltid går det som vi kunne ha ynskt.

Det har likevel vore ein god del å glede seg over og faktisk å rope hurra for no i det siste, både nasjonalt og her i Sogn og Fjordane. Når det gjeld nasjonale gladmeldingar, så tenkjer eg først og fremst på vernet av Trillemarka i Buskerud, og det såkalla “klimaforliket” var også positivt sjølv om det ikkje på langt nær løyser dei mange klimautfordringane våre.

Med omsyn til lokale gladmeldingar, som vel er dei viktigaste i denne samanhengen, så er det også ein del gledeleg å melde. Det ser såleis ut til at den storstilte kraftutbygginga, og då spesielt den såkalla småkraftutbygginga, har teke seg ein liten “tenkepause”. Det same har NVE, som tidlegare sa ja til alle slike prosjekt kor lite naturvenlege dei enn var. No har NVE likevel manna seg opp til å seie nei til fleire småkraftprosjekt, m.a. eit omstridd ved Eldrevatn på Hemsedalsfjellet. Ei anna svært omstridd sak i Seimsdalen i Årdal er ein god del endra etter

framlegg frå NVE og er no ute på ny høyring. Dette er hyggelege meldingar for oss anten det har vore eit politisk press for å få til ein slik “tenkepause” eller det er slik at NVE har begynt å lytte meir til innvendingane mot “småkraftboomen”.

Klimaproblema er vel den største utfordringa for naturmiljøet i vår tid. Mange har etter kvart fått auga opp for kva farar vi utset oss for i framtida dersom vi ikkje gjer noko før det er for seint. Også i Sogn og Fjordane er det større vilje til å gjere noko med utsleppa av klimagassar, og det ser ut til at mange kommunar gjer sitt beste for å få utarbeidd kommunale klimaplanar med framlegg til tiltak for å få ned utsleppa. Så får vi i Naturvernforbundet fylgje med og sjå til at planane blir fylgde opp i praksis slik at rekneskapet verkeleg viser nedgang. Ei anna aktuell sak viser og at klimaspørsmålet er blitt sentralt for mange. Det har seg slik at vegstyresmaktene har pressa gjennom fleire avgangar på ei ferjestrekning i fylket (Manhiller-Fodnes) med det resultatet at

Co2-utsleppa vil auke kraftig. Dette har ført til kraftige protestar og mange innlegg i avisene.

Så det skjer ein god del positive og gledelege ting i Sogn og Fjordane. Det skal vi setje pris på, men det

er heller ikkje tvil om at alt er ikkje like bra. Natur og miljø treng framleis stor og større innsats frå naturvernarane i fylket vårt!

JON FARESTVEIT,
LEIAR NATURVERNFORBUNDET I SOGN OG
FJORDANE

Ber Haga stoppe rasering av verdifull vassdragsnatur

Mange fylker vil de neste årene vurdere hvilke vassdrag som bør vernes mot den eksplosive utbyggingen av småkraftverk, gjennom såkalte fylkesdelplaner. I løpet av denne tiden vil mange av de samme elvene bli bygget ned. I en ny rapport dokumenterer Naturvernforbundet noen av konsekvensene dette har for naturen og det biologiske mangfoldet.

Mandag 11. Februar overrakte Naturvernforbundet rapporten "Små kraftverk – Store utfordringer?" til statssekretær Liv Monica B. Stubbolt i Olje- og energidepartementet.

- Norge har forpliktet seg til å stoppe tapet av biologisk mangfold innen 2020. Dagens ukontrollerte utbygging av mindre vassdrag er ikke forenlig med dette målet, sier Ingar Flatlandsmo, leder i Naturvernforbundet Hordaland.

I rapporten advarer Naturvernforbundet sterkt mot dagens ukritiske utbygging av småkraftverk. Det er ikke riktig at kraftverkene er entydig miljøvennlig fordi det ikke medfører klimagassutslipp. Småkraft er en direkte trussel mot én spesifikk naturtype og arts-mangfoldet knyttet til denne, slår Naturvernforbundet fast i rapporten. Olje- og energidepartementet må utvikle nye retningslinjer og regelverk for å sikre de store naturverdiene som er knyttet til vår vassdragsnatur. Funnene i rapporten er dramatisk, og Naturvernforbundet har flere krav til ministeren:

* Hensynet til sjeldne og truede arter må i seg selv kunne avgjøre om utbygging kan gjennomføres og vernede områder må forbli vernet.

* Det må innføres sesongavhengig minstevannsføring avhengig av behovene til den eller de artene som trenger mest vann.

Liv Monica B. Stubbolt mottar rapporten av Nils Tore Skogland, Ingar Flatlandsmo og Arnodd Håpnes i Naturvernforbundet Foto: Trude Borge Iversen, OED

* Det må foretas en grundigere biologisk registrering av området og arts-mangfoldet når inngrep planlegges. Områder med registrert høye naturverdier må spares.

* Frem til alle fylker har fått på plass fylkesdelplaner for små vannkraftverk må det bli slutt på at søknadene hos NVE behandles som enkeltinngrep selv når det dreier seg om flere utbygginger i samme område. Summen av skadevirkningene er ofte dramatiske.

- Naturvernforbundet er ikke motstandere av alle småkraftutbygginger, men når vi med denne rapporten dokumenterer at dagens nærmest ukontrollerte utbygging utgjør en stor trussel mot viktige naturverdier og biologisk mangfold forventer vi at ministeren reagerer, avslutter Flatlandsmo.

Naturvernforbundet er glade at det nå jobbes med en fylkesdelplan for småkraftverk i Hordaland. I den forbindelse har Naturvern-

forbundet bedt Olje- og energiministeren om å sette et moratorium for videre småkraftkonsesjoner i fylket inntil planen er klar i 2009. Dette for å unngå at naturverdier som naturlig ville få et vern i fylkesdelplanen blir bygget ned mens planen utarbeides. Dette kravet vil gjentas overfor ministeren, i tillegg til en bønn om at fylkene tilføres ressurser slik at man får fortgang i planarbeidet.

AV NILS TORE SKOGLAND

ÅRSMØTER

Vi er på vei inn i årsmøtesesongen, og NaturVest forteller deg når ditt lokal- og fylkeslag arrangerer årsmøte. Mer informasjon om klokkeslett og sted for en del av møtene vil etterhvert bli lagt ut på fylkeslagenes nettsider.

Årsmøte i Naturvernforbundet i Møre og Romsdal

Tid: Mandag 7. april kl. 18.00

Sted: Molde

Årsmøte i Naturvernforbundet i Tingsvoll

Tid: Måndag 10. mars, kl. 20.00

Sted: Hos Øystein Folden

Årsmøte og årsmiddag i Naturvernforbundet Hordaland

Tid: Lørdag 29. mars kl. 15.00.

Sted: Det Grønne Loftet på Bryggen i Bergen

- 1) Godkjenning av innkalling og dagsorden
- 2) Valg av ordstyrer, referent, kontrollkomité
- 3) Styrets årsmelding 2007
- 4) Revidert regnskap for 2007
- 5) Vedtektsendringer (se forslag på naturvern.no/hordaland)
- 6) Budsjet for 2008
- 7) Arbeidsplan for 2008
- 8) Uttalelser
- 9) Valg

Årsmøtemiddagen på Spisestedet på Høyden i Bergen begynner med en intimkonsert med Fliflet/Hamre kl. 19.00. Deretter serveres deilig toretters økologisk middag. Egenbetaling 250.- for medlemmer og 150.- for studenter/NU. Husk påmelding innen 24. Mars til hordaland@naturvern.no eller 55 30 06 60.

Årsmøte i Naturvernforbundet i Bergen

Tid: Lørdag 29. Mars kl. 13.00

Sted: Det Grønne Loftet på Bryggen i Bergen

Årsmøte i Naturvernforbundet Kvinnherad

Tid: onsdag 26. mars kl. 1800

Sted: Snekkeriet kafé i Rosendal. Nestleder i Naturvernforbundet Hordaland, Sigbjørn Grønås innleder om klimautfordringen og Norsk klimapolitikk.

Årsmøte i Naturvernforbundet i Sogn og fjordane

Tid: Lørdag 5. April kl. 10.00

Sted: Førde kyrkjelydhus

Etterfulges av seminar kl. 14.00 med utgangspunkt i den internasjonale kampanjen "Countdown2010" for å stanse tapet av naturens mangfold.

Fornøyd så langt

Fylkesmennene i Sogn og Fjordane og Hordaland sitt forslag til øvingsområde for snøscooter på Tverberg i Voss kommune ble ikke godkjent. Naturvernforbundet Hordaland og Voss Naturvernlag er så langt fornøyd med avgjørelsen.

– Vi er svært fornøyd med avgjørelsen om å ikke godkjenne det foreslåtte området på Tverberg. Vi er likevel bekymret over at det først og fremst var konflikten mellom grunneiere som lå til grunn for avgjørelsen og ikke hensynet til et relativt inngrepsfritt område, sier Pål Erdal i Voss Naturvernlag.

I sin uttalelse påpeker Voss Naturvernlag at slike øvingsområde bør kunne kombineres med faktiske snøscooteroppgaver ved de virksomhetene som driver med sporkjøring og transport langs allerede etablerte traséer. Fylkesmannen vil nå samarbeide videre med Voss kommune for å finne andre aktuelle forslag og legger til grunn at enighet mellom grunneiere må være en forutsetning for nye forslag.

Går sterkt i mot skipsverft i Hansvågen

Naturvernforbundet Hordaland og Naturvernforbundet i Kvam går i mot utbyggingsplanene til Fjellstrand AS om nytt skipsverft i Hansvågen. Naturvernforbundet ser svært alvorlig på de negative konsekvenser en nedbygging av Hansvågen vil ha for de unike naturverdiene i området.

– Få steder har man verdier knyttet til så mange temaer innen nasjonale miljømål samlet på et så lite område. Inngrepet vil legge beslag på et stort naturområde og en strandsone som fra før er preget av få inngrep, sier Ingar Flatlandsmo, leder i Naturvernforbundet Hordaland.

NVH og Naturvernforbundet i Kvam har sendt inn uttalelse til Fjellstrand sine planer hvor de legger vekt på at inngrepet vil få store negative konsekvenser både i og rundt det området som inngår i planene.

Beklager utslipp fra Statfjord A

Statsråd Åslaug Haga beklager utslippet i fra Statfjord A 12 i desember i fjor i sitt svar på Norges Naturvernforbunds krav om en regelendring for lasting av olje.

I forbindelse med utslippet sendte Norges Naturvernforbund et brev til statsråden og krevde at alle slike operasjoner utelukkende utføres under forhold som oljevernberedskapen kan håndtere. Statsråden svarer i sitt brev at det nå foregår interne undersøkelser for å klarlegge hendelsesforløpet og årsaken til utslippet. Departementet vil også vurdere om tiltak skal iverksettes når det er klarhet i årsaken til ulykken. Hvilken tiltak departementet eventuelt vil vurdere kommer ikke frem av brevet.

Det meldes samtidig at de ansatte i StatoilHydro og de ombord på Navion Britannia nå er i gang med å avgi sin forklaring til Politiet. Politiet jobber å avdekke om det er begått brudd på bestemmelser og om det eventuelt vil reises tiltalte mot noen av de involverte partene. Petroleumstilsynet har også iverksatt en granskning i samarbeid med Kystverket og Statens forurensningstilsyn. Denne rapporten ventes ferdig i løpet av februar og vil forhåpentligvis kunne gi svar på årsakene og forholdene rundt utslippet i fra Statfjord A.

Bergensk barkebilleboogie

Siden 1981 har førsteamanuensis ved Universitetet i Bergen, Lawrence Kirkendall, dedikert mesteparten av sin profesjonelle timeplan til ett objekt, barkebillen. En artsgruppe med et grensesprengende antall forskjellige reproduktive systemer.

Lawrence roper: “Kom inn”, og er høfligheten selv i det jeg ankommer hans kontor i realfagsbygget på Høyden. Dagens intervjuobjekt vokste opp i byen San Anselmo i California, en by han selv beskriver som “tiny”.

- Kan du fortelle litt om utdannelsen din?

- Jeg tok først en bachelor ved Universitetet i California, før jeg fikk en fantastisk mulighet til å gå inn i et seksårs doktorgradsprogram ved Universitetet i Michigan. Her ble jeg en del av et miljø som var veldig interessert i evolusjonær økologi og den komparative metoden. Det er her barkebiller kommer inn som omfatter arter med veldig ulike reproduktive systemer. Dette gjør dem til ideelle kandidater for denne metoden. Du kan sammenligne arter som har forskjellige reproduktive systemer og så prøve å finne ut hvorfor, ved å se på blant annet økologiske preferanser og geografisk utbredelse.

- Det neste spørsmålet må stilles, selv om det ikke har særlig faglig tyngde - Har du hørt om Øystein Sunde?

Det bender at jeg titter i mitt barketeleskop, og får jeg se en barkebolle, ja da barker vi i bop.

Da blir det kveldstur i barken, og bend i barkebro, og utpå sommer'n blir det tusen nye billebarn å fø på.
Øystein Sunde (1981)

Ja, smiler han. - Første plate jeg kjøpte. Da jeg kom til Norge i 1981 var det helt på slutten av “Barkebillekrigen” og nærmest alle jeg traff skulle introdusere meg for “Barkebilleboogie” når jeg sa hva

jeg drev med.

- Så hva drev du egentlig med?

- Jeg var med i gruppen til Nils Christian Stenseth ved Universitetet i Oslo, og jobbet med en type barkebil som går på furu. Det spesielle her var at arten inneholder både normal kjønnet formerte hunner, og klonalt formerte hunner. Her kunne jeg sammenligne seksuell og klonal formering innen den samme arten.

Noen vil vel si at barkebiller er et veldig smalt emne å vie en hel karriere til, men dette er et spørsmål Lawrence er vant til å svare på.

- Et dikt av William Blake forklarer godt hvordan nesten all vitenskap opererer: “To see a world in a grain of sand”. Dette sier noe om at du må begynne et sted. Når man forstår hvordan noe virker innen en spesifikk art eller gruppe kan man finne mønstre som også gjør seg gjeldende i større sammenhenger. For eksempel er et av de mest fundamentale spørsmålene i biologi: Hva er fortrinnet med seksuell reproduksjon?

- Hos barkebillene har vi en del arter som driver med søskenparring, det vil si ekstrem innavl. Dette skulle du jo tro var en meget dårlig ide i et evolusjonært tidsperspektiv, men mange av disse artene klarer seg meget godt. Tenk at her trenger man bare en befruktet hunn for å starte en hel ny populasjon. Det er viktig å studere unntakene til seksuell reproduksjon for å bedre

forstå regelen.

- Har slik forskning en praktisk side?

- I utgangspunktet er dette grunnforskning, hvor målet er å bidra til en stadig akkumulering av kunnskap, slik at vi bedre kan forstå verden vi lever i.

- Jeg har jobbet mye med biodiversitet innenfor barkebiller. Fra 1994-2005 jobbet jeg på ALAS-prosjektet i Costa Rica, hvor min jobb var å identifisere barkebiller. Jeg må ha identifisert ca. 400 forskjellige arter. Ved å forstå bredden innenfor barkebiller og hvordan den varierer med blant annet skogstype og høydegradient, kan vi kanskje trekke noen generelle linjer for tropisk biodiversitet.

- Ved Universitetet i Bergen var jeg med i et team sammen med Endre Willassen og Stefan Ekman som fikk igang et prosjekt som introduserte molekylær teknologi til fakultetet. Dette var meget spennende. Det ble opprettet et molekylært laboratorium og vi viderutviklet kompetansen innenfor feltet. Nesten alle studenter jeg veileder i dag vil bruke molekylære data i sin master- eller doktorgradsavhandling.

- Helt til slutt; hva du driver med nå?

- Det er spennende å se hvor kort avstanden mellom grunnforskning og anvendt forskning i noen tilfeller er.

- I november i fjor dro jeg til Chile

for å konsultere skogsinstituttet angående det økende omfanget av skogsdød i landet. Oppdraget mitt var faktisk betalt av FAO (FNs organisasjon for ernæring og landbruk), og viser alvoret i situasjonen i Chile. Skogene som er utsatt er dominert av Sørbøk (Nothofagus). Det viser seg at denne slekten brodfør 16 arter av barkebiller, som er mistenkt for å bidra til skogdøden. Da vi var der fant vi faktisk en helt ny art. Her snakker vi om biller som dyrker sopp i tunneller i treene de spiser. Vi tror at disse billene muligens bærer med seg et patogen (sykdom) som nå i økende grad tar livet av trærne. Men dette er et komplekst problem og det er mange arter som må sjekkes. I tillegg kommer andre årsaker som at skogen kan være stresset og dermed ekstra sårbar for patogener. En mulig stressårsak er global oppvarming. Ozonlaget over Chile de senere år har dessuten vært nærmest ikke-eksisterende. Skoleelever må faktisk gå med klær som beskytter mot UV-stråling. Kvegdrift og skoghogging kan også være medvirkende årsaker. Det er utfordrende å prøve å finne ut av årsakene bak dette, og jeg gleder meg til å dra tilbake til Chile igjen i mars.

Det kan visst se ut til å være mer til barkebiller enn det som først møter øye.

Igen har RealFagsbygningen vist at folkene innenfor er betraktelig mer fasinerte enn den grå fasaden.

AV ØRJAN SÆLENDSMINDE
FOTO: IRÈN LUNDE KNUTSEN

*Lawrence Kirkendall på jakt etter barke-
biller i Costa Rica sommeren 2007.*

Fuglehjarte, menneskehand

Eg var på veg opp stigen. Det var på tide å ta av silopresset. Sauene var komne i fjøs og trengde fôr. Med jamne steg klatra eg mot toppen av siloen. I høgre hand heldt eg slangen som skulle tappe alt vatnet ut, tappe bort det store blanke bassenget som breidde seg ut der oppe: dei mange hundre literane med vatn som hadde ligge og pressa og trykt safta ut av det grøne frodige graset sidan seinsommaren.

Eg stod på det tredje øvste trinnet, lena meg over kanten. Eg skulle til å senke slangeenden ned i vasspresset, hadde butte ein stein i enden for å halde han på plass, halde han på botnen. Eg konsentrerte

meg, freista å plassere slangen der det såg djupast ut. Det var då eg høyrde denne lyden: klør mot plast, fjør mot fast, fylgt av eit enkelt stutt fløyt. Det krafsa og baksa der borte, på motsett side av siloen, i glipa mellom den tjukke plasten i silopresset og veggen bakanfor. Det var nokon der, nokon som kjempa og kava og som ikkje kom seg laus. Einkvan som hadde høyrte meg kome, og som no bad tynt om hjelp. Mellom oss var mange hundre liter vatn i ein grøn og glatt presenning. Eg stod litt, på toppen av stigen, lydte, freista å gjenkjenne, freista å lokke fram lyd, snakka med låg røyst: eg skal hjelpe deg, ta det roleg, vesle ven, eg kjem snart att, eg kjem snart att og hjelper deg. Og røysta fekk ein så underleg klang der oppe, breidde seg ut og la seg i rommet mellom taket og vassflata, tona underleg langsamt bort.

Eg klatra hurtig ned stigen, det song i aluminiumen for kvart tak med hendene, før eg kjende betongen mot gummihælen. Ut døra, raske steg over tunet, inn i kjellaren, under trappa, fann vadebuksa, steig nedi, slo selane over herdane, stramma til, vende om, attende same vegen som eg kom. Over tunet, inn i silobygget, opp stigen, opp til nest øvste trinnet, slengde eine foten over kanten, kom etter med den andre, heldt meg nokre sekund over

“Eg drog andletet bakover, venta å sjå fuglen flakse ut frå opninga, men ingenting hende.”

kanten med overkropp og armar, før eg langsamt let meg senke ned i vatnet. Den kalde innsida i vadebuksa p r e s s a seg i det same mot

kroppen, vatnet pressa vadebuksa inn mot kroppen frå alle kantar, eg kjende at eg vakla av oppdrift, og av solar som ikkje klara å finne godt feste på den sleipe botnen under meg, før eg fann balansen og stod.

Stille. Heilt stille. Lydde. Opna munnen, forma han og plystra. Stille. Så eit svar. Skraping, ein lett vibrasjon i presenningen. Eg plystra att. Svaret kom som eit lågt rop. Eg gjekk mot lyden. Vatnet og botnen arbeidde mot meg, eg måtte ta meg fram med langsame rørsler, langs kanten av siloen. Midten var for djup, kom til å renne over kanten på buksa, kom til å renne inn med armholene, nedover kroppen, fyllte buksa med kaldt pressvatn, drage meg ned, få meg til å miste fotfestet: eg måtte halde meg langs kanten, smygge meg langs kanten, halde balansen, nå fram.

Så stille det var. Berre denne rislinga i vatnet når eg lyfta eine foten, plasserte han framom den andre og kom etter med kroppen. Glei fram i vatnet, surklande, kurlande, rislande. Eg plystra ein tredje gong, og svaret kom raskt, like ved. Så var det altså her han var. Eg stogga, vende meg inn mot veggen, tok tak i plasten, lytta, snakka lågt for å gjere meg til kjenne, og drog han så langsamt ut frå veggen. Eg drog andletet bakover, venta å sjå fuglen flakse ut frå opninga, men ingenting hende. Sakte lena eg meg framover att, strekte hals og kika ned i glipa. To svarte auge. To svarte turdusaug rett mot mine. Og bak dei: ein liten brun kropp, i klem mellom vegg og plast, der det var uråd å spenne ut dei to rustraude vengene sine.

Eg krumma handa og stakk ho sakte ned, til knokane støyte varsamt mot mjuk fjør. Det dirra og skalv i dei. Eg opna handa og la ho over kroppen, greip kring den varme fuglekroppen, kjende det vesle hjartet skjelve inne i trasta, inne i handflata, inne i neven, inne

i meg sjølv, eg heldt fast og trakk ho opp frå glipa. Fram i lyset, over vatnet. I lyset som fall gjennom taket, ovanfrå og ned, gjennom dei blanke takplatene, stod vi. Ho med sitt fuglehjarte, eg med mi menneskehand. Eg la andre handa til grepet og tok ho inn mot brystet, heldt ho inn mot brystet og kviskra ord inn i fjørhamen. Lågmalte små ord som gav tynne ekko over vassflata.

Eg stod der. Stille. Eg stod der heilt stille, på toppen av siloen, i den kalde vadebuksa, til livet i pressvatn. Eg stod der, med ei raudvengetrast sitt bivrande hjarte like utanfor mitt. Og eg kjende korleis denne underlege stilla, desse tynne straumane av gjensidig takksemd, la seg kring oss som ei velsigning. Over oss fall lyset i tynne striper. Ei svak krusing slo mot presenningen. Hjartet slo meire langsamt. Så løyste eg grepet.

Av HILDE MYKLEBUST

Illustrasjonsfoto Foto: Arild Hermstad

Følg Bergen i kampen mot reklamen

Uadressert reklame er stort sett bare egnet til å skade miljøet og skape irritasjon. Nå håper Naturvernforbundet at flere by- og kommunestyrer vil følge Bergens eksempel, og vedta at de vil spare miljøet og innbyggerne for uønsket reklame, skriver leder Ingar Flatlandsmo i Naturvernforbundet Hordaland.

I 2006 mottok hver husholdning rundt 46 kilo uadressertreklame i postkassen. Undersøkelser viser at bare to av ti faktisk ønsker reklamen, og det meste blir derfor båret rett fra postkassen til papiravfallet. Byrådet i Bergen har fått nok av resurssløseriet. De har vedtatt å snu dagens reservasjonsordning, slik at de som faktisk ønsker å motta reklamen kan sette opp et "Reklame- Ja takk" klistermerke på postkassen sin. Slik kan Bergen kommune spare miljøet for klimagassutslipp forbundet med produksjon og transport av papiret. Dette tilsvarer godt over det kommunens egne biler slipper ut i løpet av ett år. Bare i Bergen dyttes 3800 tonn uønsket papiravfall ned i folks postkasser hvert år. Dessverre har den rødgrønne regjeringen,

med tidligere Familie- og likestillingsminister Manuela Ramin-Osmundsen i spissen bestemt at byrådet i Bergen ikke skal få lov til å verne sine egne innbyggere og miljøet mot tusenvis av tonn med uvelkommen reklame. Ministeren har varslet at den nye Markedsføringsloven vil forby kommuner å vedta slike fornuftige miljøløsninger som Bergen kommune har gjort.

Det er vanskelig å forstå hvorfor regjeringen mener det er mer logisk at de 80 prosentene av oss som ikke ønsker å motta reklamen skal måtte sette opp reservasjonsklistermerker, enn at de 20 prosentene som faktisk ønsker reklamen aktivt kan si ja-takk. Spesielt når

resultatet er at tusenvis av tonn med avfall hvert år bæres direkte fra postkassen til papiravfallet, siden ikke alle er kjent med reservasjonsordningen. Uadressert reklame er stort sett bare egnet til å skade miljøet og skape irritasjon. Nå håper vi i Naturvernforbundet at flere by- og kommunestyrer vil følge Bergens eksempel, og vedta at også de vil spare miljøet og innbyggerne for uønsket reklame. Slik kan kommunene presse regjeringen til fornuft. Hensynet til miljøet og forbrukerne må veie tyngre enn Posten og annonsørenes økonomiske interesser.

AV INGAR FLATLANDSMO

FEDJE KOMMUNE
 telefon 56 16 51 00
 telefaks 56 16 51 19
 Miljøfyrtårnkommune nr. 1

Fjord1
 Buss Møre
www.fjord1.no/bussmore

Har du boss?
Ring Franzefoss!
Tlf. 55 34 92 00

Franzefoss
 FRANZEFOSS GJENVINNING AS

Knarrevik Næringspark
 5355 Knarrevik
www.franzefoss.no
 Telefax: 55 34 92 10

www.create.no

Radøy kommune

Radøy kommune krev Ubåten med kvikksølv opp og kraftkabelen over Radøy ned

Radøy kommune støtter godt naturvernarbeid!

Foto: Mari Svenningen
 Opplysningskontoret for egg og hvitt kjøtt.

Informasjon om drift, varer, kjøp og salg
www.homlagarden.no

Aksnesvegen 92. - 5600 Norheimsund - Tlf. 56 55 11 04

STOR BERGEN

www.stor-bergen.no

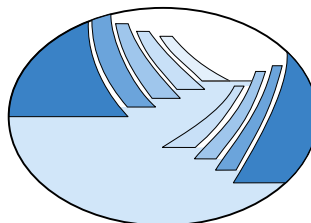

www.sim.as

Tlf. 56 52 99 00
Faks 56 52 99 01
E-post: ihm@ihm.no
www.ihm.no

ogolink.no

Tlf. 57 65 70 70 - Faks 57 65 70 79
www.simas.no

人^レ○^ニ西^ニ "た" ○人^レ口^ニ△^ニ 國^ニ 口^ニ せ。○人^レ口^ニ "○^ニ人^レ△^ニ
人^レ口^ニ 口^ニ人^レ△^ニ △^ニ人^レ△^ニ

また、 Δ 、 ∇ 、 $\circ$ 、 $\square$

표준화생성함수

• 2014年11月1日

人地△ // 55 27 70 91

人仁人羊W/5印E出GGE 27Q从人W

Et selskap i **RETURA®**

www.ragnsells.no

FITJAR KRAFTLAG

Historien syner at det
har lønt seg å kjøpe straum
frå Fitjar Kraftlag

Bli straumkunde du og!

Tel: 53 45 76 00
www.fitjar-kraftlag.no

Fitjar Kraftlag satsar gjennom Midtfjellet Vindkraft AS
på rein fornybar elektrisk energi

**ISOFIBER
ISOLASJON**

Celluloseisolasjon for nybygg og etterisolering
20 år i Hordaland

www.isofiber.no

Palle Justesen

Mob. 481 40 820

- Jacob Kjodes v. 4 A, 5232 Paradis -
Autorisert installatør

Når den kalde vinden blæs,
byggjer nokre leskur,
medan andre byggjer vindmøller

A til Å - www.atil.no

Foto: Laurence Dutton/gettyimages.com

**Alle snakkar om vêret, energikrisa og miljøet
– vi gjer noko med det**

Vi i Vestavind Kraft kjem med medvind til lokalsamfunna. Med dei
vala du og vi gjer – gjennom haldningane og handlingane våre for-
mar vi samfunnet vi lever i. Vindkraft er miljøvennleg og grøn energi,
til beste for miljøet og framtida. Vindkrafta er det beste alternativet
for å dekkje framtidige behov for energi, og aktiviteten vår vil tilføre
lokalsamfunna nye og viktige arbeidsplassar.

Vestavind Kraft

Bukta, 6823 SANDANE
T: 57 88 37 02 • F: 57 88 37 01
www.vestavindkraft.no

– medvind for lokalsamfunnet

**50 tunfiskbokser
= 1 forhjul**

Metallemballasje leverer du til containerne for glass- og metallemballasje på returpunktene.

**Kast riktig -
gi bosset verdi**

Tlf: 815 33 030 | www.bir.no

**Putt drikkekartong
rett i papirbosset
- uten plastpose!**

Skyss er eit nytt, fylkeskommunalt selskap som skal ha ansvar for kollektivtrafikken i heile Hordaland.

Skyss skal legge til rette for både sunn konkurranse mellom private trafikkelskap og eit heilskapleg, offentleg kollektivtilbod.

For meir informasjon: www.skyss.no

Hordaland Olje og Gass

Hordaland Olje og Gass (HOG) er den øverste interesseorganisasjonen for aktørene innen petroleumsvirksomheten i Hordaland.

HOG skal være en pådriver og tilrettelegger slik at naturressursene på sokkelen blir utnyttet til ny verdiskaping i Hordaland

HOG er en slagkraftig medlemsorganisasjon som:

- Samler ressursene i fylket
- Møter utfordringene
- Gir nødvendig fornyelse
- Skaper enhetlig opptreden

Medlemskap gir innflytelse!

Agnes Mowinckelsgt. 5
Postboks 7900
5020 Bergen
Telefon 55 23 93 20
www.holga.no

Kontaktinfo:

Naturvernforbundet Hordaland
Pb. 1201 Sentrum, 5811 Bergen
Tlf.: 55 30 06 60
Faks: 55 30 06 50
E-post: hordaland@naturvern.no
www: www.naturvern.no/hordaland

Naturvernforbundet Sogn og Fjordane
v/ Astrid Kalstveit
Liavegen 39 B, 6800 Førde
Tlf. priv.: 57 72 53 75
Mob.: 918 07 899
E-post: sognfjordane@naturvern.no
www: www.naturvern.no/sognogfjordane

Naturvernforbundet Møre og Romsdal
v/Øystein Folden
6630 TINGVOLL
E-post: moreromsdal@naturvern.no
Tlf. 71 53 33 31
Mob. 91 81 25 42
www: www.naturvern.no/moreromsdal

Kalender

Torsdag 6.mars
Møte: Vindkraft i åpne kystlandskap på Fedje

Naturvernforbundet i Nordhordland arrangerer møte om vindkraft i kyststrøk på Fedje. Mer informasjon kommer på www.naturvern.no/hordaland

Freitag 8.mars
Fredagspils på pingvinen

Uformell fredagspils på Pingvinen cafe i Vaskerelven kl. 17.00. Pingvinen er ganske intim, så vi bestiller bord. Har du lyst å komme, send en beskjed til hordaland@naturvern.no

ÅRSMØTER:
Naturvernforbundet i Møre og Romsdal
Tid: Mandag 7. april kl. 18.00
Sted: Molde

Naturvernforbundet i Tingsvoll
Tid: Måndag 10. mars, kl. 20.00
Sted: Hos Øystein Folden

Naturvernforbundet Hordaland
Tid: Lørdag 29. mars kl. 15.00.
Sted: Det Grønne Loftet på Bryggen i Bergen

Naturvernforbundet i Bergen
Tid: Lørdag 29. Mars kl. 13.00
Sted: Det Grønne Loftet på Bryggen i Bergen

Naturvernforbundet Kvinnherad
Tid: onsdag 26. mars kl. 1800

Naturvernforbundet i Sogn og fjordane
Tid: Lørdag 5. April kl. 10.00
Sted: Førde kyrkjelydhus

Se også side 14.

Forslag eller kommentarer?

NaturVest har en lang tradisjon som medlemsblad for Naturvernforbundet på vestlandet. Noen høydepunkt kan du lese på side 3 hvor vi i hvert nummer prøver å ta et lite tilbakeblikk på NaturVest for snart 30år siden.

Nå ønsker vi å ta steget videre for å gjøre NaturVest til et bedre medlemsblad. I den forbindelse trenger vi din tilbakemelding på hva som kan gjøres bedre eller hva som mangler i NaturVest. Kommentarer og forslag kan sendes til hordaland@naturvern.no og blir mottatt med stor takknemlighet fra redaksjonen.

Hold deg oppdatert på
www.naturvern.no/hordaland

Her finner du også kontaktinformasjon for alle våre lokallag